

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1937 kl. 12 m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion, II: 379, angående avskaffande av prästexamen.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 379, har herr *Lindén* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande avskaffande av prästexamen. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt yttranden över föreliggande motion från samtliga domkapitel samt från teologiska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund. Därjämte har utskottet berett Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse tillfälle att yttra sig över motionen, och har utskottet erhållit centralstyrelsens utlåtande i frågan. *Yttranden.*

De flesta domkapitlen ävensom nämnda centralstyrelse hävda den meningen, att prästexamen i sin nuvarande form är i behov av reformering. Åtskilliga domkapitel vilja därför tillstyrka en utredning, som tager sikte på en omläggning av denna examen så att den bättre anpassas efter tidens krav. Andra önska en utredning i syfte att få prästexamen ersatt med andra och för ändamålet mera lämpade prov för inträde i prästämbetet eller tänka sig frågan utredd i ett vidare sammanhang. Åter andra avstyrka helt motionen eller uttala sig direkt mot ett avskaffande av prästexamen. Teologiska fakulteten i Uppsala tillstyrker utredning, medan teologiska fakulteten i Lund förklarar sig icke vilja yrka på prästexamens bibehållande men påpekar, att dess avskaffande knappast torde kunna ske annat än i samband med en mera omfattande revision av bestämmelserna för prästkandidaters antagande i stiftens tjänst.

Utskottet vill erinra därom, att frågan om prästexamens avskaffande helt nyligen i annat sammanhang blivit framförd. Till det betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. (Statens offentliga utredningar 1935: 31), som den 25 juli 1935 avgavs av de jämlikt nådigt bemyndigande tillkallade sakkunniga för verkställande av förnyad utredning och avgivande av förslag angående domkapitlens omorganisation, hade nämligen två av de sakkunniga, kyrkoherden H. M. Hallén och hemmansägaren J. N. Svedberg, fogat ett särskilt yttrande, vari de, bland annat, föreslåg, att domkapitlens rätt att anställa prästexamen skulle avskaffas.

I anslutning såväl till de av motionären framförda synpunkterna som också till vad av flertalet domkapitel framhållits vill utskottet först uttala, att utskottet finner det uppenbart, att prästexamen, betraktad som en kunskaps-

prövning av dem, som ämna inträda i prästämbetet, icke längre fyller sitt ursprungliga ändamål. Tydligt är också, att den i sådant avseende med tiden blivit av övervägande formell natur och därmed förlorat sin väsentliga betydelse. Å andra sidan vill utskottet framhålla, att utskottet icke underskattar den betydelse, som prästexamen i annat hänseende än i egenskap av kunskapsprövning kan äga. Som i många av utlåtandena starkt betonas fyller prästexamen otvivelaktigt en ej obetydlig praktisk uppgift därigenom, att biskop och domkapitel vid densamma sättas i tillfälle att personligen lära känna de prästkandidater, vilka stå i begrepp att inträda i prästerlig tjänst inom stiftet. För uppfattningen om dessas personliga lämplighet och användbarhet med hänsyn till olika sidor av den prästerliga verksamheten och till särskilda förhållanden och betingelser inom stiftets olika församlingar bör det givetvis vara av stort intresse för stiftsstyrelsen att komma i den personliga kontakt med de blivande prästerna, vartill prästexamen ger tillfälle. Även för prästkandidaterna torde denna omständighet vara av betydelse och kunna räknas som en tillgång.

För utskottet står det klart, att prästexamen icke bör bibehållas i sin nuvarande form. Utskottet är däremot icke berett att i detta sammanhang taga ställning till frågan om prästexamens bestånd i och för sig. Som ovan framhållits har flertalet av de hörda myndigheterna givit uttryck åt den uppfattningen, att prästexamen bör reformeras för att bättre kunna fylla sitt ändamål. Om förevarande motion haft ett vidare syfte och uppställt som önskemål en förutsättningslös utredning av prästexamen, till äventyrs i sammanhang med den större frågan om prästutbildningen i dess helhet, skulle utskottet sannolikt varit benäget för ett mera positivt ställningstagande i frågan. Då emellertid motionären som sitt syfte uppställer prästexamens avskaffande utan att samtidigt föreslå någon ersättning för densamma, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka motionen.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 mars 1937.

På utskottets vägnar:

CARL HOPPE.

Närvarande vid ärendets behandling i utskottet: herrar *Hoppe*, *Kyling**, *Persson* i Vinberg, *Wolgast*, *Gustafsson* i Bogla*, *Eriksson* i Frägsta*, *Larsson* i Östersund, fröken *Hennings*, herr *Malmberg*, fru *Gustafson*, herrar *Nilson* i Eskilstuna* och *Nolin*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.